

Jesaja 40 – 66

Bakgrunn og oversikt

Bibelundervisning våren 2024

Stig Magne Heitmann

Jesaja-boken

Kapittel 1-49

Profeten Jesaja

736-700

Kallet: kap. 6

Kapittel 40-55

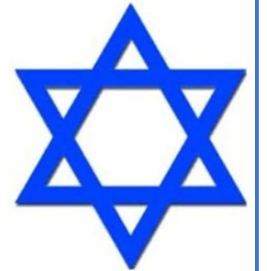
«Trøsteboken»

Jødene er i Babel

587 – 538

«Herrens tjener» – Kong Kyros i Persia

- «Messias»

Kapittel 56-66

Etter tilbakevendingen til Juda og Jerusalem

61: Jesu tjeneste (Lukas 4)

Eskjatologi – En ny himmel og en ny jord /

Det nye Jerusalem

Jesaja – Jesja´jahu – ישעיהו

➤ Hvem **freiser**?

➤ Hvem **frelses**?

= Hvem er **adressaten** for Guds budskap gjennom profeten?

➤ **Jesaja 40-55 er primært (opprinnelig)**

➤ **et budskap til Israel/jødene**

➤ **i den tiden**

➤ **Dernest: Hva betyr det for Israel og jødene i dag?**

➤ **For det tredje må Den hellige ånd tale og aktualisere budskapet for Kirken og den enkelte av oss**

Hvem er (den opprinnelige) adressaten for det profetiske budskapet?

GLEDESBUK TIL JERUSALEM

40 Trøst, trøst mitt folk, sier deres Gud. *אֵלֵינוּ*

²Tal til Jerusalems hjerte og rop til henne at hennes strid er fullført, at hennes skyld er betalt, at hun har fått dobbelt fra HERRENS hånd for alle sine synder.

³En røst roper: *2. Exodus*
Rydd HERRENS vei i ørkenen, jevn ut en vei i ødemarken for vår Gud!

⁴Hver dal skal heves, hvert fjell og hver haug skal senkes.
Bakket land skal bli til slette og kollene til flat mark.

⁵**HERRENS herlighet** skal åpenbare seg, alle mennesker skal sammen

Han sier om loddingen:
«Den er god»,
og styrker den med nagler
så den står fast.

HERREN ER MED ISRAEL

⁸Men du, **Israel, min tjener,** Jakob, som jeg har utvalgt, ætt av **Abraham, min venn,**

⁹som jeg grep tak i ved jordens ender

etter rettferd, dere som søker HERREN!
Se på klippen dere er hugget ut av, på brønnen dere er gravd ut av.

²Se på Abraham, deres far, og på Sara, som fødte dere! For han var bare én da jeg kalte ham, men jeg velsignet ham og gjorde ham til mange.

³**HERREN TRØSTER SION,** trøster alle ruinene hennes. Han gjør ørkenen hennes lik Eden, ødemarken lik HERRENS hage. Jubel og glede skal være i henne, takkoffer med sang og spill.

Vær ikke redd når mennesker spotter, mist ikke motet når de håner.

⁴For møll skal ete dem som mott skal ete dem som ull. Men min rettferd skal vare til evig tid. *214*
min frelse fra slekt til slekt

GUD SKAL IGJEN TRØSTE SION

⁹Våk opp, våk opp og kle deg i kraft, du HERRENS arm! Våk opp som i gamle dager som i de eldste tider! Var det ikke du som felt og gjennomboret sjøuhv?

¹⁰Var det ikke du som tørket ut havet,

Jeg øser min Ånd over din ætt og min velsignelse over dine etterkommere.

⁴De skal spire fram som siv i vann, som popler ved bekkefar.

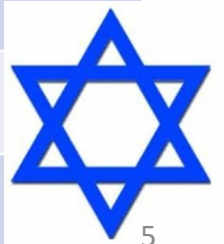
⁵En skal si: «Jeg tilhører **HERREN**», en annen skal kalle seg med Jakobs navn. En skal skrive i sin hånd: «Til HERREN», og **Israel skal han få som hedersnavn.**

DEN ENESTE GUD

⁶Så sier HERREN, **kongen som løser ut Israel,** HERREN over herskere: Jeg er den første, og jeg er den siste, det finnes ingen annen gud enn jeg.

Mitt folk /folket («Am»)	40,1; 49,8; 49,13; 51,4; 51,16; 51,22; 52,4; 52,9; 54,3; 55,1ff;
Jerusalem («min by»)	40,2; 40,9; 41,27; 44,26; 45,13; 51,17; 52,1f; 52,9
Sion	40,9; 41,27; 46,13; 51,3; 51,11; 51,16; 52,1; 52,7f;
Juda	40,9; 44,26; 48,1;
Jakob	40,27; 41,14; 42,24; 43,1; 43,22; 43,28; 44,1f; 44,21; 44,23; 45,3; 48,1; 48,12; 49,5; 49,5f;
Israel	40,27; 41,8; 43,1; 43,22; 43,28; 44,1; 44,5f; 44,21; 44,23; 45,3; 45,17; 45,25; 46,13; 48,1; 48,12; 49,2; 49,5f; 49,7; 52,12;
Abraham	41,8; 51,2;
Israels hellige	41,16; 41,20; 43,3; 43,14; 45,11; 47,4; 48,17; 54,5; 55,5
Israels Gud	41,17; 45,3; 48,1
Jakobs konge	41,21;
Israel, Herrens tjener	42,19f; 44,1; 44,21;
«Landet» (Æræz)	49,19

Adressat

1. Den opprinnelige adressaten for det profetiske budskapet er
- jødene i Babylon
- «Mitt folk», Israel, Abraham – Jakob, Jerusalem, Sion ...

2. **Guds løfter til Israel er evige**
Jeshua – Frelseren – er av dette folket
Han kom først til Israel
Evangeliet er for jøde først (Rom 1,16)

3. Den kristne kirke – innpodet på det opprinnelige treet
– gjennom Messias (Rom. 11).
Ved Ham har vi (hedningekristne) fått del i løftene

4. Hver enkelt kristen – som innpodet grein på det opprinnelige treet –
gjennom Messias (Rom. 11)

Mer om Jesaja her
Kilde: Bibelselskapet

Jesaja er en av de viktigste profetene i Det gamle testamentet. Profeten Jesaja er den boken i Det gamle testamentet som brukes oftest ved tekstlesningene i Den norske kirkes gudstjenester og **den boken Jesus leste fra i synagogen.**

Det er fordi vi der finner tekster som **kristne helt fra begynnelsen har lest som profetier om Jesus.** Navnet til Jesaja er hebraisk og betyr «Herren frelser». Navnet er dannet av samme rot som navnet Jesus.

Profeten Jesaja

Profeten Jesaja levde på 700-tallet f.Kr. Han var aktiv som profet fra ca. 736 til 700 f.Kr. Men budskapet fra **kapittel 40 til 66 handler om hendelser som skjedde på 500-tallet f.Kr.** Derfor regner mange bibelforskere med at boka inneholder ordene fra en, kanskje to profeter til. Andre holder fast på at Jesaja godt kunne tale om hendelser som først skjedde mange år senere.

Forts.

Dom og frelse

Både Jesaja og **2. Kongebok** forteller at Jesaja ble valgt av Gud til å fortelle israelittene om to helt motstridende ting, nemlig **dom og frelse**. Gjennom profeten Jesaja ville Gud fortelle folket at de hadde vært ulydige, og at det ville føre til alvorlig straff, de ville nemlig bli bortført til Babylon. Men han ville også **trøste** dem og fortelle at historien ikke ville ende der.

David og Jesus

I den forbindelse talte Jesaja om **en rest** som skulle bli igjen når folket gikk under. Fra den skulle det skyte fram **en kvist, Isais stubb**, som det står i [Jes 11,1](#). Kong David var sønn av Isai, og kristne har til alle tider lest denne profetien som en profeti om Jesus. Marias mann, Josef, stammet ifølge evangeliet etter Matteus fra David, og samtidig er Jesus i evangeliene beskrevet som en ny David.

Rene lepper

Før Jesaja kunne begynne å profetere, rensset en engel leppene hans med glødende kull. Det var en symbolsk handling, som gjorde ham klar til den nye oppgaven som profet: Leppene hans ble rensset for hans egne menneskeord, slik at de ordene han skulle tale i framtiden skulle være Guds ord. For akkurat det var profetenes oppgave: å tale på vegne av Gud.

Forts.

Sinne og kjærlighet

Profeten Jesaja talte som nevnt om dom og frelse. Det er et godt bilde på at det kristne budskapet er et budskap om en Gud som ikke tolererer menneskenes ulydighet og synd, men som samtidig er tålmodig og elsker menneskene han har skapt.

Det er altså mulig å finne flere ting om forholdet mellom Gud og mennesker i en og samme bok i Bibelen. Man kan si det på den måten at hver gang menneskene tenker at Gud har forlatt dem, så skaper han en ny start.

Den eneste Gud

Jesaja tegner et veldig sterkt bilde av Gud. Han slår fast at det bare finnes én Gud, Israels Gud. På den tiden var det ellers vanlig at man hadde mange guder, én gud for solen, én for månen, én for livet, én for døden osv. Men i Det gamle testamentet, og derfor også i kristendommen, er det bare plass til én eneste Gud.

Forts.

Denne Gud har skapt alt og er herre over alle ting. Det er få steder det er beskrevet så sterkt som hos Jesaja. Derfor er det også en del av gudsbildet i denne boken at Gud står bak både lys og mørke, det gode og det onde. Gudsbildet som blir tegnet ...

Herrens lidende tjener

I den siste delen av Jesaja-boken er det **fire poetiske stykker** som kalles sangene om Herrens lidende tjener. Den mest kjente står i [Jesaja kapittel 53](#). Ordene i denne sangen fører tankene i retning av Jesus som lider og dør på korset, og slik har sangen blitt tolket gjennom store deler av den kristne historien.

«Blomstre som en rosengård»

Den danske salmedikteren Nikolai F. S. Grundtvig har diktet adventssalmen «Blomstre som en rosengård» over noen av [Jesajas profetier i kapittel 35](#). Her forteller Jesaja om en lykkelig tilstand, der lamme går, blinde ser og døve hører. Kristendommen tolker det som en profeti over det som skjedde da Jesus kom til verden. Han helbredet syke og ga stumme mennesker stemmen igjen. Han åpnet for livet og gjorde dom til frelse.

Anbefales: www.bibelsiden.no

Fordypning i Jesaja

Åpne bibelteksten til Jesaja på bibelen.no.

Personlig bakgrunn

Navn: Jesaja betyr «Gud er Frelse» eller "Herren frelser"

Hjemby : Jerusalem

Familie: Hans kones navn er ukjent, men hun er beskrevet som en profetinne (8,3). Han hadde to sønner med profetisk be-tydningsfulle navn: Shear-Jashub, som betyr «en rest vil vende tilbake», og Maher-Shalal-Hash-Baz, som betyr «rask til å røve, kvikk til å ødelegge»

Stilling: Trolig av adelig herkomst. Tjente under fire konger i Juda: Ussia, Jotam, Akas og Hiskia (1,1)

Andre profeter på samme tid: Mika og Hosea

Død: Talmudisk tradisjon sier at han ble saget i to under regjeringstiden til Manasse, Hiskias onde sønn (Hebr 11,37)

Historisk bakgrunn

Profeten Jesaja, som virket i Juda, startet å forkynne rundt 745 f.Kr. Det nordlige kongeriket av Israel hadde opplevd at det kom en rekke konger som dyrket avguder. De hadde nektet å vende om til Herren, til tross for Elias, Elisjas, Amos og Hoseas tjeneste.

Profetier til trøst (Kapittel 40 – 66)

Fra dette punktet går Jesaja over fra å fordømme til å trøste. Etter at han hadde profetert om Judas fangenskap i Babylon, ser han nå fram til tiden da det ville bli slutt på deres fangenskap.

Trøst, ja, trøst mitt folk! sier deres Gud. Tal vennlig til Jerusalem og rop ut til henne at hennes strid er endt og hennes skyld betalt, at hun har fått fra Herrens hånd dobbelt for alle sine synder. (40,1-2)

Jesaja forutsa:

- Den nøyaktige tiden for når de ville bli utfridd fra fangenskapet, fullført under Kyros (44,28-45,13)
- Når de skulle vende tilbake til landet sitt
- Når Messias skulle komme

Anbefaling:
Lytt til
David Pawsons undervisning om Jesaja

Videoer på Youtube:

https://www.youtube.com/results?search_query=david+pawson+isaiah

Israels historie

Etter delingen av nordriket **Israel** (10 stammer)
og sørriket **Juda**
– med **Jerusalem** som hovedstad
i år **926**

1. Kongebok 12 - 2. Kongebok 25
2. Krønikebok 10-36

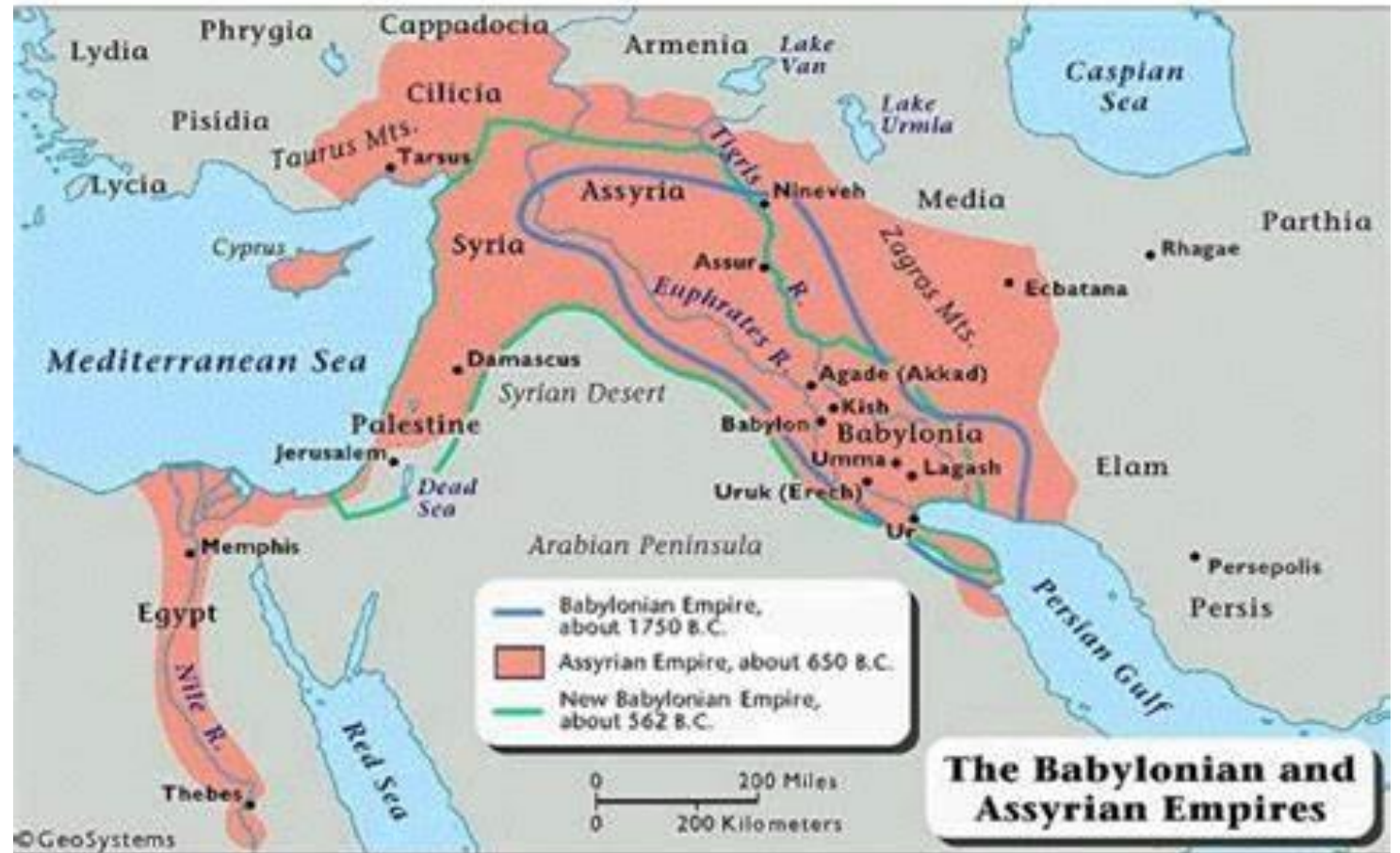
5-3 Notes: Assyria & Babylonia

Det assyriske riket

- 721: Inntar Israel og sprer de 10 stammene
- profeter: Elia og Elisja

Det babylonske riket

- 587: inntar Juda / Jerusalem
- og fører **jødene** i eksil til Babylon

Profeter - tidslinje

Elia	Ca.	860	fram til Israel blir inntatt av assyrerne
Elisja	Ca.	840	«
Amos	Ca.	760	Juda og Israel
Hosea	Ca.	750-722	«
Jesaja (1-39)	Ca.	736-700	Sørriket Juda
Mika	Ca.	735	
Habakkuk,			
Nahum, Sefanja	Ca.	600	
Jeremia	Ca.	625-587	fram til Juda blir ført til Babylon
Esekiel	Ca.	592-570	I Babylon
Serubabel	Ca.	538	Jødene vender hjem fra Babylonia
Haggai og Sakarja	Ca.	520	I Juda /Jerusalem
Esra og Nehemja	Etter	450	Jerusalems murer bygges
(+ Malaki)			

«Exodus 2» – Jødene vender hjem fra Babylonia fra 538

Kong Kyros i Persia – «Herrens tjener» i Jesaja 40ff!

Konger i Persia: Dareios, Xerxes, ...

Profeten Daniel

Profeten Jeremia

3,14ff; «På den tiden skal de kalle Jerusalem for Herrens trone»

- **Juda og Israel forenes igjen**

kap. 31; kap. 33; ...

**Åndelig reformasjon
og fysisk gjenoppbygging av Jerusalem og templet**

Esra og Nehemja

Kapittel 40-55: «Trøsteboken»

Tid: Mot slutten av eksilet
(587-)

Sted: Jødene er i Babylon
Jfr. Salme 137

Profet:

- a. Jesaja (omkring 748-700)
- b. «Deutero-Jesaja»?
(omkring 540-)

Kapittel 56-66

Tid: Etter hjemkomsten til
Juda/Jerusalem 527

Sted: Judea, Jerusalem

Trøsteboken: Adressat: Jødene/Jerusalem/Sion

Adressat

Mitt folk = Ammi (hebraisk).

Jerusalem = «Henne» = Guds hustru

Gledesbud til Jerusalem

Trøst, trøst mitt folk,

sier deres Gud.

Tal til **Jerusalems** hjerte

og rop til **henne**

a) at hennes strid er fullført,

b) at hennes skyld er betalt,

c) at hun har fått dobbelt fra **HERRENS** hånd

for alle sine synder.

Trøst, ja trøst mitt folk!

- 40,1 «Trøst, ja trøst mitt folk» – se 40,1-2; 40,9; 40,11; 40,29; 41,10; 41,14; 41,27; 42,16; 43,1-7; 43,16-19; 43,25; 44,1-5; 44,6-8; 44,21-23; 45,17; 44,25; 46,12f; 49,3; 49,14-23;
- 51,3 «Herren trøster Sion» – 51,1ff; 51,9ff
- 51,12 «Jeg, Jeg er den som trøster dere» - 52,1-2;
- 52,9 «For Herren trøster sitt folk» - **52,7-9**
- 54,1-6 «Han som løser deg ut, er Israels Hellige»**
- 54,7ff «I min store barmhjertighet tar jeg deg tilbake»**
- 55,1-4 «... min godhet mot David står fast ...
- 55,12 «Med glede skal dere dra ut, i fred skal dere føres fram. Fjell og hauger bryter ut i jubel ...»

Lesing og tolkning av «Trøsteboken»

Lese > eksegere > analysere > anvende/

La Den hellige ånd virke i oss

- skape det Ordet sier

- Les tekst i sammenheng. Kapittel- og vers-inndeling er et sent «fenomen».
- Kontekst tolker tekst
- Husk hvem som er **opprinnelig adressat**: Jødene i eksil i Babylonia
- Hvordan har de som samlet Skriftene i Tanak, tenkt når de plasserte Jesaja fremst av alle skrift-profetene?
- Hvordan er **Jesaja-profetiene brukt av Jesus og i Det nye testamentet?**
- Hvilken betydning har Jesaja-boken for deg?

Guds navn i kap. 40ff (1)

El / Elochæm (deres Gud)

JHWH – יהוה

Kap. 6. Kallelsen: «Kadosh, kadosh JHWH»

Adonaj – Herren Gud – Adonaj JHWH

Den hellige – Ha-kadosh

HERREN er Den evige Gud – Elohej Olam

Israels hellige – Kadosh Jishrael

41,4; 41,4: «Jeg er Han» - 'Ani Hu'

43,10.13: 43,11: Moshia' av verbet «Jasha'» - Frelser

– Jfr. Navnet **Jesus / Jeshua**

אֲנִי־הוּא

Ani Hu' - «Jeg er Han»

2. Mosebok 4,13-15: Gud ...: «Jeg er den jeg er» ... «**Jeg er**»
har sendt meg ... **HERREN** ...»

*«Gud sa til Moses: «**Jeg Er den Jeg Er** ... Slik skal du si til Israels barn: «**Jeg Er** har sendt meg til dere.»*

«**Jeg er**» / hebraisk «Ehjæh» < 1. person entall av verbet Haja = å være > navnet **JHWH**

Jesus – JHWH - GUD

Johannesevangeliet

1,1ff: I begynnelsen ... **Ordet** (Logos) var Gud

8,12.24.28.58: «*Jeg er*» - 'egó eimi < Æhjæh < verbet Haja > **JHWH**

13,19: «*Jeg er*»

Sammensetninger:

- «***Jeg er*** verdens lys ...den gode gjeteren ... veien, sannheten og livet ... oppstandelsen og livet ...

18,5ff: «**Det er jeg ...**» = 'ego eimi !

20,28: Tomas' bekjennelse: «***Min Herre og min Gud!***»

Filipperbrevet 2,11 – de første kristnes bekjennelse: ***Jesus er Herren!***»

Guds navn (2)

43,14f: **Kadosh Jisrael** (קִדּוֹשׁ יִשְׂרָאֵל)

‘Ani JHWH ...

44,6: Herren Sebaot – JHWH Israels konge /HERREN over hærs-karene

43,13; 48,12; 52,6: ‘Ani Hu’ - «Jeg er Han»

Guds navn (3)

54,5: ... *din ektemann, HERREN over hærs-karene (JHWH Sebaot) er Hans navn. Han som løser deg ut, er Israels Hellige (Israels Kadosh)*

55,5: *Herren din Gud ... Israels Hellige (Israels Kadosh)*

60,16: *Du skal kjenne at Jeg er HERREN (´Ani JHWH),
din Frelser (Moshi´ek < Jasha > Jeshua),
Jakobs Mektige som løser deg ut*

Disposisjon kap. 40-55

40,1-11	Gledesbud til Jerusalem
40,12-31	Gud – universets skaper, Israels/Jakobs Gud, den enkeltes Gud
41,1-5	«Jeg, Herren, er den første – kaller perserkongen Kyros
41,6-7	Gjør narr av gudebilder/avguder som er laget av mennesker
41,8-20	Herren (JHWH) er med Israel/Jakob, «min tjener», Abrahams ætt
41,21-29	JHWH eller avgudene

42 Den første sangen om «Herrens tjener» - Eved JHWH

Fortsettelse ...

Sangene om Herrens tjener

עֶבְדִּי = «Min tjener»

«Eved JHWH»

עֶבֶד יְהוָה

- 42,1-4 (+6-9) Herrens tjener – et lys for folkeslagene
49,1-6 Herrens tjener – vitner om sitt kall – et lys for folkeslagene
50,4ff Herrens tjener – tillitsfull i forfølgelse
52,13-53,12 Herrens lidende tjener

Den første tjenersangen

42,1ff

Se, min tjener ... (hebraisk: Ævæd)

Han skal føre **retten** ut til **folkeslagene** (gojiim)

Han skriker ikke ... (i motsetning til hærførere og soldater som skremmer og undertrykker)

Han bryter ikke et knekket siv (i motsetning til herskere ...)

Med troskap skal han føre **retten** ut ...

... før han har satt **retten** igjennom på jorden (Hebraisk: «Ærætz»)

Fjerne kyster venter på **hans lov/lære** (Torah – תּוֹרָה > evangelium)

v. 6ff

... Et lys for **folkeslagene** (hebraisk: gojiim)

Første og andre tjenersang (42 og 49)

«Han skal føre retten ut til folkeslagene ...

... Fjerne kyster venter på hans lov (Torah) ...

... et lys for folkeslagene

Det er for lite at du er
min tjener som ...

Jeg gjør deg til et lys for
folkeslag ...

... til jordens ende.»

Israel

Fortsatt innholdsoversikt

- 42,10-17 **Syng en ny sang for Herren, en lovsang**
(Lovsang = tehillah > halleluja!)
«Jeg er JHWH, det er mitt navn» - Ani JHWH
- 42,18-25 «Hvem er blind, om ikke **min tjener Israel**, hvem er døv som ...»?
- 43,1-7: Israel løses ut: «Nå sier Herren, som skapte deg, Jakob ...
Jakobs/Israels Hellige, som **frelser** deg ...
(Frelser – hebraisk «Jasha» > Jeshua)
- 43,8-13 Fra øst (Babylon) vil jeg hente din ætt ...
Herren alene er Gud og frelser
«Jeg er Han» – Ani Hu´ אֲנִי הוּאֵ – gresk: ἐγὼ εἰμί (Joh. 8,58)
- 43,16-15 **Babels fall:** «Jeg er Herren, deres Hellige, Israels skaper ...»

Fortsatt innholdsoversikt

- 43,16-28 Noe nytt spirer fram: «Se, jeg gjør noe nytt»
«**Jeg, Jeg** er den som utsletter dine lovbrudd ...
- 44,1-8 Herren velsigner Israel
«**Jakob, min tjener** עֶבְדִּי – Vær ikke redd, Jakob, min tjener»
Israel skal han få som hedersnavn ...
- 44,-8 Kongen som løser Israel ut
- 44,9-20 Oppgjør med avgudene og avgudsdyrkerne
- 44,21-28 «Jakob, og Israel, du er min tjener.
Israel, du blir ikke glemt av meg ...»
Jerusalem: Hun skal bygges ...

Innholdsoversikt fortsettelse

Fortsatt innholdsoversikt

- 45,1-8 Kong Kyros, Herrens **salvede/Messias** – hebraisk: Mashiach
- 45,9-13 Ve den som fører sak mot sin skaper – **Herren, Israels hellige**
- **Israels Kadosh**
- 49,14-17 Israel blir frelst ved HERREN - -
med en evig frelse –Teshuat < verbet Jasha´ > **Jeshua**
- 49,18-24 «**Vend dere om til meg og bli frelst, alle jordens ender**»
For meg skal hvert kne bøye seg, hver tunge ... NB! Fil. 2,6-11

Fortsettelse oversikt

Fortsatt innholdsoversikt

Kap 46

Herren er alltid den samme

Kap 47

Spotteviser om Babel

48,1-19

«Jeg forkynner noe nytt»

«Hør dette, **Jakobs** hus, dere som kalles med **Israels** navn og er kommet fra **Judas** kilde»

v. 12: - 'Ani Hu' (**Jesus: «Jeg er HAN»**)

v. 19: «Navnet ble ikke utslettet hos meg»

48,20-22

Dra ut fra Babel ... fortell med jubelrop!

Fortsettelse oversikt

Fortsatt innholdsoversikt

49,1-6

Den andre sangen om Herrens tjener

Hør på meg, dere **kyster ... (misjon)**

A= Israel: Du er min tjener, Israel,
på deg vil jeg vise min herlighet –

B = Jesus: « ... til sin tjener for å føre Jakob tilbake til Ham»
Det er for lite ... som skal gjenreise Jakobs stammer
> et lys for **folkeslagene** -
så min frelse kan nå til jordens ender (misjon)

Fortsatt innholdsoversikt

- 49,7-13 I nådens tid svarer jeg deg, på frelsens dag ...
Juble, du himmel ...
For Herren trøster sitt folk ...
- 49,14-26 **Herren glemmer ikke Sion - יְיָ**
«Kan en kvinne glemme sitt diende barn ...
«Se, jeg har tegnet deg i mine hender ...
- 50,1-3 Skilsmissebrevet – «for deres synder ble dere solgt»
- 50,4-11 Den tredje sangen om Herrens tjener (forts.)

Den tredje tjenersangen – 50,4-11

50,4f: JHWH Gud har gitt meg disiplers tunge ...
disiplers øre

v. 6: Tortur, vanære og spott

v. 7f: Tillit til Herren

v. 9-11: Dom over dem som ikke hører på røsten til
Herrens tjener

Fortsatt innholdsoversikt

«Bibelsk sionisme»

- 51,1-7 Guds frelse varer evig – Hebraisk: 'Olam
«Min frelse bryter fram» - Frelse = Jeshi' - יְשׁוּׁ > Jeshua
- 51,9-16 Gud skal igjen trøste Sion
Exodus 2: «**De som Herren har fridd ut, skal vende tilbake
– fra Babylon**
De kommer til Sion med jubel
51,16: «Jeg har ... sagt til Sion: «**Du er mitt folk.**»
- 51,17-23** **Våkn opp og reis deg, Jerusalem**
«... din herre og din Gud, som fører saken for sitt folk

Oversikt fortsetter

Fortsatt innholdsoversikt

«Bibelsk sionisme»

52,1-10

Herren vender tilbake til Sion – Exodus 2

«Våkne opp og kle deg i kraft, Sion! ... Jerusalem, du hellige by!

«Rist støvet av deg, ..., Jerusalem!

«Løs lenkene ..., datter Sion i fangenskap! (i Babylon)

v. 7:

«Hvor vakre de er der de løper over fjellene ...

og sier til **Sion: «Din Gud er konge!»**

v. 8f:

Herren vender tilbake til Sion ... Herren trøster sitt folk,

han løser Jerusalem ut ... **for øynene på alle folkeslag**

v. 11f:

«Dra ut» – fra Babylon – Herren går foran dere

Den fjerde tjenersangen – om **Herrens lidende tjener**

52,13-53,12

52,13

Innledning:

«Min tjener ...

«Opphøyes og løftes opp ...

v. 14

«... så ødelagt var han ...

53,1-

Hvem trodde?

Han hadde ingen herlig skikkelse ... foraktet ... forlatt ... sn

Fortsettelse

Sangen om Herrens lidende tjener

53,4f

... Men han ble såret av/for våre lovbrudd
knust av/for våre synder – «av» eller «for»?

But he was pained **because of** our transgressions, crushed
because of our iniquities;

(Den hebraiske preposisjonen "min":

וְהוּא מְחַלְל מִפְּשָׁעֵנוּ מִדָּפָא מִעֲוֹנוֹתַיִו

«Straffen lå på ham, vi fikk fred,
ved hans sår ble vi helbredet -

v. 6-9

Vi gikk oss alle vill som sauer

Skylden som vi alle hadde, lot HERREN ramme ham

... mishandlet og plaget

... mitt folks lovbrudd rammet ham

Fortsettelse

Fortsettelse - **Sangen om Herrens lidende tjener**

53,10-12

Oppstandelse og seier

«... skal han se etterkommere og **leve**

« ... skal han se lys

Min rettferdige tjener skal gjøre de mange rettferdige

**Sammenlign Jesaja 52,13-53,12
– Sengen om Herrens lidende tjener –
med Filipperbrevet 2,6-11 – urkirkens Kristushymne**

**Herrens tjener
fornedrer seg selv**

**Derfor har Gud opphøyet ham
og gitt ham navnet over alle
navn ...**

... til døden på korset

Fortsatt innholdsoversikt

54,1-6

«Lag større plass ... (Exodus 2 til Israel)
«Han som laget deg, er **din ektemann** ...
Han som løser deg ut, er **Israels Hellige** ...

54,7-17

«I min store barmhjertighet **tar jeg deg tilbake** ...

55,1-5

«... min godhet mot **David** står fast
«**Israels Hellige**, som gjør deg herlig

55,6-13

«Søk Herren mens Han er å finne ...
« ... **med glede skal dere dra ut (fra Babylon)** ...

Fortsatt innholdsoversikt

Jesaja 56-66 – «Trito-Jesaja»

Sted: Jerusalem

Tid: Etter 526

- 56,1-8 «Min frelse er nær, en skal komme ...
Den fremmede som har sluttet seg til Herren – gjennom Exodus
... til mitt hellige fjell (**Sion**) ... i mitt bønnehus (**tempelet**)
- 56,9-12 Israels ledere er blinde
- 57,1-13 Israel er et troløst folk

(Oversikt fortsettes)

57,14-21

Knust og nedbøyd i ånden

**«I det høye og hellige bor jeg
og hos den som er knust og nedbøyd i ånden»**

58,1-14

Rett faste og sabbat

«... løse urettferdige lenker, ... sette undertrykte fri ...
dele ditt brød med sultne ... hjemløse og hjelpeløse ...

Da skal lyset bryte fram for deg

59-60: Synd og frelse

59,1-21: Synd og frelse

60:
Jerusalems herlige fremtid
«Reis deg, bli lys!
Herrens herlighet går opp over deg
Folkeslag skal gå mot ditt lys

I min nåde er jeg barmhjertig mot deg (Jerusalem, Juda, Israel)

Et nådens år fra Herren

Kap 61

Lukas 4,18-19: Jesu «programtale»

Herren Guds ånd er over meg
for Herren har salvet meg (mashach > Messias)
... for å forkynne et godt budskap (=ev-angelium)
for hjelpeløse, ...
... rope ut et nådens år fra Herren

... gi de sørgende i Sion turban i stedet for aske

Fortsatt innholdsoversikt

Kap. 62

Sion får sin herlighet igjen
**«For Sions skyld vil jeg ikke tie,
for Jerusalems skyld ...**

Du skal hete Den jeg har kjær

Som en brudgom gleder seg over sin brud ...

Si til datter Sion: Se, din frelse kommer!

«Alt det gode Herren har gjort mot Israels hus» (63,7)

63,1-6

Gjengjeldelse og forløsning

63,7-19

Anger og bønn om frelse

«... for alt det gode han har gjort mot Israels hus
i sin barmhjertighet ...

Han har sagt: «Ja, de er mitt folk ...

I sin kjærlighet og medfølelse løste han dem ut.»

Kap. 64

Folkeslag ...

Men nå, Herre, er du vår Far

«Hele dagen rakte jeg hendene ut ...»

65,1-16:

Jeg sa: «Her er jeg!»

«Hele dagen rakte jeg hendene ut til et trassig folk

65,17-24

Det nye Jerusalem

Se, jeg skaper en ny himmel og en ny jord ...

Jeg skaper Jerusalem om til fryd ...

De er en ætt velsignet av Herren ...

> **Det nye Jerusalem**

Dom – frelse- dom - frelse

Kapittel 66

66,1-4

Dom over falsk avgudsdyrkelse

**«Så sier Herren: Himmelen er min trone
og jorden er min fotskammel**

66,5-17

Frelse og dom

«Hør Herrens ord, dere som skjelver for hans ord!

66,18-24

Frelsen og straffen blir fullendt

**«Jeg kommer for å samle alle folkeslag...
De skal komme og se min herlighet**

Den nye himmel og den nye jord

66,18-24

«De skal komme og se min herlighet ...

«De skal fortelle om min herlighet blant folkeslagene

«For slik den nye himmel og den nye jord som jeg skaper, ...

... skal alle mennesker komme og tilbe for mitt ansikt ...»

